

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

NEGYESEDIK SEKCIÓ

R.B. kontra MAGYARORSZÁG ÜGY
(64602/12. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG
2016. április 12.

VÉGLEGES
2016.09.12.

Ez az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával vált véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.

Az R.B kontra Magyarország ügyben

az Emberi Jogok Európai Bírósága (Negyedik Szekció) az alábbi tagokból álló Kamaraként eljárva:

Vincent A. De Gaetano, *elnök*,

Sajó András,

Bostjan M. Zupančič,

Nona Tsotsoria,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Krzysztof Wojtyczek,

Gabriele Kucsko-Stadlmayer, *bírák*,

és Françoise Elens-Passos, *a Szekció Hivatalvezetője*,

2016. március 8-i zárt ülésein lefolytatott tanácskozását követően

az ugyanezen időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (64602/12. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (a továbbiakban: „Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, R.B. (a továbbiakban: „kérelmező”) terjesztett a Bíróság elé 2012. október 2-án. A Szekció elnöke jóváhagyta a kérelmező azon kérését, hogy nevét zártan kezeljék (a Bírósági Szabályzat 47. § 4. bekezdése alapján).
2. A kérelmezőt Sánta Sz. budapesti ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt (a továbbiakban: „Kormány”) Tallódi Z. képviselte az Igazságügyi Minisztériumból.
3. A kérelmező azt állította, hogy a hatóságok kötelezettségüket megszegve nem védték meg őt a rasszista indíttatású sértésektől és fenyegetésektől, továbbá nem folytattak le hatékony vizsgálatot az incidens kapcsán, amivel megsértették az Egyezmény 8. cikkét, valamint az önállóan és a 14. cikkel együtt olvasott 3. cikkét.
4. A kérelmet 2014. szeptember 8-án közlötték a Kormánnyal.
5. A kérelmező és a Kormány is észrevételeket tett az ügy elfogadhatóságáról és érdeméről. Ezen kívül véleményt nyújtott be az Európai Roma Jogok Központja is, amely engedélyt kapott arra, hogy harmadik félként beavatkozzon az írásbeli eljárásba (az Egyezmény 36. cikkének 2. bekezdése és a Bírósági Szabályzat 44. § 3. bekezdése értelmében).

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

6. A roma származású kérelmező 1988-ban született és Gyöngyöspatán él, amelynek 2800 fős lakosságából mintegy 450 fő roma származású.
7. 2011. március 6-án a Jobbik Magyarországért Mozgalom jobboldali politikai párt tüntetést tartott Gyöngyöspatán. 2011. március 1. és 16. között a Szebb Jövőért Polgárőr Egyesület, valamint két jobboldali félkatonai szervezet, a Betyársereg és a Véderő, a tiltakozáshoz kapcsolódóan felvonulásokat tartott a falu romák által lakott részein.
8. 2011. március 6, 9. és 10. között a tüntetés és a felvonulások ideje alatt a rendőrség komoly erővel volt jelen Gyöngyöspatán.
9. 2011. március 10-én 11:00 óra körül, F. J. a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke tájékoztatta a rendőrséget, hogy ismeretlen személyek megfenyegették őt és a település polgármesterét. Aznap ugyanebben az ügyben a polgármester is bejelentést tett a rendőrségen, amelyben kifejtette, hogy aznap korábban a roma kisebbség 50 tagja összetűzésbe került a

polgárőr egyesület mintegy 15 tagjával, akikhez 4-5 ismeretlen személy csatlakozott, akik közül az egyiknél fokos, a másiknál ostor volt.

10. Az ügyiratokból kiderül, hogy nagyjából ugyanebben az időben négy férfi haladt el a kérelmező háza előtt, és azt kiabálták: „Takarodjatok a házatokba, rohadt, mocskos cigányok!” A kérelmező ekkor éppen a házon kívül, a kertben tartózkodott lányával és néhány ismerőseivel. A kérelmező és az ismerősei azt válaszolták a négy férfinak, hogy menjenek onnan, mert az az ő falujuk. Az egyik férfi tovább fenyegetőzött, és azt kiabálta, hogy a „vérükből” fog házat építeni a roma negyedben. Fokosát a kérelmező felé rázva a kerítéshez lépett, de az egyik társa visszatartotta.

11. Ugyanezen a napon 14:00 óra körül K. K. és B. A. rendőrök megálltak, és átkutatták T. S., F. Cs. és M. G. személyeket. A gyöngyöspatai polgármester felismerte, hogy kettő közülük, T. S. és W. F., részt vett a délelőtti incidensben. Mindkét férfi a Betyársereg tagja volt. T. S. arról tájékoztatta a rendőrséget, hogy ő vezeti a szervezeten belüli „klánok” egyikét. Elmondta, hogy mivel a csoportjából egyesek – mintegy 200 ember – el akartak jönni Gyöngyöspatára, hogy „elrendezzék a roma helyzetet”, ő is ott volt, hogy „felderítse” a falut. Aznap a későbbiekben a rendőrség ismét meglátta az addigra már erősen ittas T. S.-t, amint egy nő ismerőse elrángatja a roma településről. A rendőrség kérdéseire azt válaszolta, hogy csak futballozni akart a roma gyerekekkel.

12. 2011. április 7-én a kérelmező közösség tagja elleni erőszak, zaklatás és súlyos testi sértés kísérletének gyanújával feljelentést tett „ismeretlen tettesek” ellen a Heves Megyei Rendőr-főkapitányságon. A rendőrség erőszakos zaklatás gyanújával nyomozást indított a Btk. 176/A. § (2) bekezdése értelmében.

13. Ezzel egy időben, a Gyöngyösi Járási Ügyészség egy harmadik személy, F. J., a helyi Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke feljelentése alapján nyomozást rendelt el zaklatás gyanúja miatt.

14. 2011. április 12-én a kérelmezőt tanúként hallgatták ki a történetekről. Tanúvallomásaiban elmondta, hogy három férfi és egy nő haladt el a házuk mellett, és egyikük ostort lóbálva azzal fenyegette meg őket, hogy a vérükből fog házat építeni.

15. Ügyvédje kérésére a Gyöngyösi Rendőr-főkapitányság tájékoztatta a kérelmezőt, hogy F. J. feljelentése alapján büntetőeljárás indult zaklatás gyanújával. Ezt követően a kérelmezőt tájékoztatták, hogy a feljelentését egyesítik F. J. feljelentésével.

16. 2011. július 14-én a Gyöngyösi Rendőr-főkapitányság megszüntette az említett eljárást arra hivatkozva, hogy a zaklatás csak akkor büntethető, ha az egy jól meghatározható személy ellen irányult, valamint hogy „általánosságban” kimondott fenyegetés alapján nem lehetett büntetőjogi felelősséget megállapítani.

17. A rendőrség egy másik eljárást is indított, „közösségellenes” magatartás gyanújával.

18. A megindított szabálysértési eljárás során a 2011. szeptember 14-én a Gyöngyösi Járásbíróságon tartott tárgyaláson megjelent T. S. és további öt személy, nevezetesen F. C. S., W. F., M. G., I. A. B. és I. I. N., akiket garázdasággal vádoltak.

Mind a hat terhelt tagadta, hogy a roma közösség tagjai közül bárkit is megfenyegettek volna. F. J., akit tanúként hallgattak meg, fenntartotta, hogy a terheltek közül ketten baltát, illetve ostort tartottak a kezükben, és azzal fenyegették a roma település lakosait, hogy megölik őket és a vérükkel festik ki a házaikat.

T. L., Gyöngyöspata polgármestere, felismerte az egyik személyt, és azt állította róla, hogy ott volt 2011. március 10-én Gyöngyöspatán, de azt nem tudta megerősíteni, hogy a fenyegetések a romák ellen irányultak volna.

Egy másik tanú, F. P., három személyről állította, hogy részt vettek az incidensben, és fenntartotta, hogy I. I. N. fenyegette meg a roma település lakosait.

A szintén tanúként meghallgatott kérelmező T. S.-t és W. F.-t azonosította a fegyveres személyekkel, valamint T. S.-t azzal a személlyel, aki azt mondta, hogy a „[a kérelmező] vérével festi ki a házat”.

19. A kérelmező ismeretlen időpontban egy jobboldali honlapon közzétett kommentek kivonatát csatolta a feljelentéséhez. A kommentekben T. S.-re úgy hivatkoznak, mint aki „egy (ostor)csapásra rendet vágott a romák között Gyöngyöspatán”.

20. Egy későbbi bírósági tárgyaláson, 2011. október 5-én a kérelmező jogi képviselője a szabálysértési eljárás felfüggesztését kérte ismeretlen tettesek ellen folyamatban lévő büntetőeljárásra hivatkozva.

21. 2011. október 7-én, miután panasz érkezett arról, hogy a Heves Megyei Rendőr-főkapitányság eljárásjogi hibákat vétett F. J. feljelentésének kivizsgálása során, a Gyöngyösi Járási Ügyészség arról tájékoztatta a kérelmezőt, hogy a kérelmező panasa alapján külön nyomozást indított a zaklatásra vonatkozó állítások kivizsgálására.

22. 2011. október 20-án, a zaklatás gyanújával folyó büntetőeljárás során, a kérelmező ügyvédje kérte a Gyöngyösi Járási Ügyészséget, hogy a Btk. 174/B. § (1) bekezdése szerinti „közösség tagja elleni erőszak” gyanújával indítson nyomozást. Fenntartotta, hogy a kérelmezőt roma származása miatt fenyegették meg. Állítását azzal indokolta, hogy a kérdéses időben számos félkatonai szervezet tagjai végeztek „felderítést” a roma településen a „cigánybűnözés visszaszorítása” érdekében.

23. Az ügyészség 2011. november 3-án elutasította a kérelmet arra hivatkozva, hogy az eljárás adott szakaszában nem lehetett megállapítani az „erőszak” alkalmazását mint az akkor hatályos Btk. 174/B. § (1) bekezdése szerinti „közösség tagja elleni erőszak” bűncselekményének objektív elemét.

2011. november 28-án a kérelmező ismét benyújtotta a kérelmét, de ez alkalommal sem járt eredménnyel.

24. A nyomozó hatóságok megállapították a kérelmező háza előtt elhaladó személyek, valamint az állítólagos elkövető, T. S., személyazonosságát. A rendőr-főkapitányság ezenkívül számos tanút hallgatott ki, köztük a kérelmezőnek az incidenskor jelenlévő ismerőseit is, de közülük csak két személy fogalmazott meg érdemi állításokat. T. S. nem tett tanúvallomást.

25. 2012. február 2-án a Gyöngyösi Rendőr-főkapitányság megszüntette a zaklatás gyanújával indított nyomozást arra hivatkozva, hogy a kihallgatott tanúk egyike sem tudta megerősíteni a kérelmező állítását, miszerint őt megfenyegették. A rendőr-főkapitányság megjegyezte, hogy T. S. nem tett tanúvallomást, és B. I. tanúvallomása is csak azt támasztotta alá, hogy fenyegetések hangzottak el, de azt nem, hogy azok konkrét személy ellen irányultak volna.

26. A kérelmező fellebbezett a határozattal szemben, mivel szerinte a tanúvallomásokból egyértelműen kiderül, hogy T. S. szájából megalázó fenyegetések hangzottak el, és az ügy körülményei egyértelművé teszik, hogy azok ellene irányultak. Azt is előadta, hogy a nyomozó hatóságok T. S.-t, és további két gyanúsítottat nem hallgattak ki.

27. 2012. március 21-én a Gyöngyösi Járási Ügyészség helyben hagyta az elsőfokú határozatot. Az ügyészség szerint a tanúvallomások alapján nem lehet megállapítani, hogy T. S. fegyvert viselt-e, és hogy a fenyegetések és a sértések a kérelmező ellen irányultak-e. Így sem a zaklatás, sem pedig a „közösség tagja elleni erőszak” büntetnének elkövetését nem lehetett megállapítani.

A kérelmező 2012. április 2-én kapta kézhez a döntést, amelyben tájékoztatták, hogy pótmagánvádas eljárást indíthat.

28. A kérelmező 2012. június 1-én pótmagánvádlóként eljárva keresetet nyújtott be a Gyöngyösi Járásbírósághoz, amelyet 2012. június 13-án elfogadhatónak nyilvánítottak.

29. 2012. november 6-án a büntetőeljárást megszüntették, mivel a kérelmező a megtorlástól való félelmében visszavonta a vádakat.

II. A VONATKOZÓ NEMZETI JOG

30. A kérdéses időben hatályos Btk. a vonatkozó kérdésekben a következőképpen rendelkezett:

Közösség tagja elleni erőszak

174/B. §

(1) Aki mást valamely nemzeti, etnikai, faji, vallási csoporthoz vagy a lakosság egyes csoportjaihoz tartozása vagy vélt tartozása miatt bántalmaz, illetőleg erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűrjön, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Zaklatás

176/A. §

„Aki abból a célból, hogy mást megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetőleg mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, rendszeresen vagy tartósan mást háborgat, így különösen mással, annak akarata ellenére telekommunikációs eszköz útján vagy személyesen rendszeresen kapcsolatot teremteni törekszik, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

31. 2011. április 19-én a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosa jelentést készített a 2011. márciusi gyöngyöspatai eseményekről. A dokumentum a következő megállapításokat tartalmazza:

„A romák a különböző formaruhák ellenére sem tudtak mindig különbséget tenni aközött, hogy az SZJPE vagy más szervezet tagjai részéről érték őket atrocitások... Többen is határozottan kijelentették, hogy ha volt is fokozati különbség a magukat polgárörnek, betyárnak vagy éppen a Véderő tagjának feltüntető személyek között, magatartásuk egyértelműen romaellenes volt. Mindez elsődlegesen szóbeli erőszak formájában jelentkezett, így olyan kijelentéseket tettek, mint: „megdöglötök”, „szappant főzünk belőletek”, a „véretekkel festjük ki a falakat”. Tettlegességre azonban nem került sor, ami annak is köszönhető, hogy a romák nem hagyták magukat provokálni. Többen is állítják, hogy a Betyársereg egyik tagja ostorral fenyegetőzve próbált egy fiatal roma asszonyra támadni, és csak társai közbelépésének köszönhető, hogy nem történt bántalmazás.”

A 2011. március 6-i pártrendezvénnel kapcsolatban a biztos a következőket észrevételeket fogalmazta meg:

„A rendezvény szervezője 2011. március 2-án megtette a rendezvény megtartásához szükséges bejelentést a Gyöngyösi Rendőrkapitányságon. A beadványban a rendezvény céljaként ez szerepelt: »a helyi cigány lakosság bűnözésből élő rétege által terrorizált gyöngyöspatai lakosok kérésére demonstrálunk...«

Az tehát már a bejelentésből is kitűnt, hogy a rendezvény célja nem pusztán az volt, hogy a résztvevők meghallgassák az egyik parlamenti párt helyi és országos politikusainak felszólalásait, hanem »üzenni kívántak« a gyöngyöspatai roma lakosság bűnelkövetőnek tekintett tagjainak.”

A rendőrség hozzáállásáról a jelentésben a következő szerepel.

„A rendőrség álláspontja az volt ..., hogy az »egyesület tagjainak mozgását a településen a rendőrség nem korlátozhatta, hiszen állampolgári jogok gyakorlásában, szabad mozgásukban senkit sem lehetett akadályozni. Részükről jogsértő tevékenység nem történt, sem a lényeges számú rendőri erő, sem a település lakóinak tapasztalásából.« Megítélésem szerint a rendőrség e tekintetben téves jogfelfogást követ, mert egy félkatonai szervezet megfélemlítő jellegű jelenléte, illetve vonulása egy adott településen nem minősíthető rendészeti értelemben vett »örkődésnek«, figyelő-jelző szolgáltatnak, illetve veszélyelhárításnak

A rendőrség »javára írható«, hogy két hetes folyamatos jelenlétével biztosítani tudta: sem személyek, sem vagyontárgyak elleni erőszak nem történt, az agresszió megmaradt a szavak szintjén. Ettől függetlenül azt is le kell szögezni, hogy a jogi szabályozás ellentmondásai és hézagai ellenére is lett

volna arra lehetőség, hogy a rendőrség »határozottabb« fellépést tanúsítson az etnikai feszültség oldása érdekében.”

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY ÖNÁLLÓAN ÉS A 14. CIKKEL EGYÜTT OLVASOTT 3. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSEI

32. A kérelmező előadta, hogy a jobboldali csoport tagja által vele szemben kinyilvánított verbális erőszak és fenyegetések embertelen és megalázó bánásmódnak minősülnek. Előadta továbbá, hogy a hatóságok nem folytattak le hatékony vizsgálatot az ügyében. Állítását az Egyezmény 3. cikkére alapozta, amely szerint:

„Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.”

33. A roma származású kérelmező azt is sérelmezte, hogy a nemzeti hatóságok az ő roma származására tekintettel nem folytattak le megfelelő intézkedéseket a támadás lehetséges rasszista indítékának megállapítására. Állítását az Egyezmény 3. cikkkel együtt olvasott 14. cikkére alapozta:

A 14. cikk a következőképpen rendelkezik:

„A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

A Kormány vitatta az érveket.

A. A felek előadásai

34. A Kormány előadta, hogy a kérelmező panasz *ratione materiae* alapon összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel, mivel a sérelmezett bánásmód súlyossága nem érte el a 3. cikk alkalmazásához szükséges minimális szintet. Nincs bizonyíték arra vonatkozóan, hogy a kérelmező fizikai támadás áldozatává vált volna. A verbális fenyegetések és sértések sem voltak olyan komolyak, hogy elérjék a súlyosság minimálisan szükséges szintjét.

35. Másodsorban, a Kormány arra kérte a Bíróságot, hogy nyilvánítsa a kérelmet elfogadhatatlannak, mivel a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslati lehetőségeket. Azzal érveltek, hogy a kérelmezőnek pótmagánvádas eljárást kellett volna indítania, amely megfelelő jogorvoslati lehetőséget biztosított volna a jelen ügy körülményei között.

36. A kérelmező fenntartotta, hogy egy szélsőséges csoport tagja megtámadta őt, és csak a véletlen folytán nem szenvedett súlyos sérüléseket. Előadta, hogy egy cigányellenes szervezet tagja baltával fenyegette meg őt és a lányát, és csak azért nem került sor a kérelmező tényleges fizikai bántalmazására, mert egy harmadik személy közbeavatkozott. Az incidens vizsgálatakor egyéb körülményeket is figyelembe kell venni, nevezetesen hogy folyamatos zaklatásoknak volt kitéve azáltal, hogy Gyöngyöspatán napokon át rasszista, félkatonai csoportok voltak jelen.

37. A kérelmező arra kérte a Bíróságot, hogy utasítsa el a Kormány előzetes kifogását a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztására vonatkozóan, és állapítsa meg, hogy a pótmagánvádas eljárás nem minősül hatékony jogorvoslatnak a gyűlölet-bűncselekmények esetében.

38. Az Európai Roma Jogok Központja szerint az ügy körülményei között a kérelmező nem kötelezhető arra, hogy éljen ezzel a jogorvoslati lehetőséggel. Hátrányos helyzetű csoportok tagjaitól nem várható el ugyanis, hogy gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos ügyekben pótmagánvádas eljárást indítson, mivel ez olyan benyomást keltene, mintha kisebb jelentősége lenne annak, hogy az ügyet a nemzeti hatóságoknak kell kivizsgálniuk.

B. A Bíróság értékelése

39. A hatóságok azon kötelessége, hogy megakadályozzák az egyéneket érintő, gyűlölethől fakadó erőszakot, valamint hogy felderítsék a diszkriminatív indíték és az erőszakos cselekmény közötti esetleges kapcsolatot, az Egyezmény 3. cikkének eljárásjogi aspektusába is tartozhat, de úgy is tekinthető, hogy az Egyezmény 14. cikke értelmében az a hatóságoknak pozitív kötelezettsége, hogy az Egyezmény 3. cikkében meghatározott alapértéket megkülönböztetés nélkül biztosítsák. A két rendelkezés kölcsönhatása miatt a jelen ügghöz hasonló kérdések vizsgálata valóban történhet csak az egyik rendelkezés szempontjából is, a másik rendelkezés bevonása nélkül, de olyan eset is előfordulhat, ahol egyszerre mindkét cikk alapján kell megvizsgálni a kérdéseket. Ezt minden esetben az adott tényállás és az előadott állítások jellege fényében kell eldönteni (lásd: *Identoba és mások kontra Grúzia*, 73235/12. sz., 63. §, 2015. május 12.).

40. A jelen ügyben a kérelmező azt állította, hogy az őt ért sértéseknek és fenyegetéseknek rasszista felhangja volt, így azok elég súlyosak voltak ahhoz, hogy elérjék a 3. cikk alkalmazásához szükséges minimális szintet. Azt is állította továbbá, hogy a hatóságok nemcsak nem védtek meg őt az előítéleten alapuló verbális erőszaktól, hanem nem is vizsgálták ki kellőképpen az esetet. A Bíróság így indokoltabbnak látja a kérelmező kérelmét egyidejű, együttes vizsgálat alá vetni az Egyezmény 14. cikkel együttolvasott 3 cikke értelmében (vö. *Abdu kontra Bulgária*, 26827/08. sz., 31. §, 2014. március 11.).

41. A kérelem tekintetében az elsődleges kérdés az, hogy az, ahogyan a tüntetők bántak a kérelmezővel, bántalmazásnak minősül-e a 3. cikk értelmében. Ha nem, akkor nem merül fel az a kérdés, hogy az alperes Kormány teljesítette-e a cikk 14. cikkel együtt olvasott rendelkezései szerinti kötelezettségét.

42. A jelen ügyben a Bíróság nem tartja szükségesnek a Kormány kifogásának vizsgálatát arra vonatkozóan, hogy a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslatokat, ugyanis a panasz az alábbi okok miatt mindenképpen elfogadhatatlan.

43. Ahhoz, hogy egy rossz bánásmód a 3. cikk hatályába tartozzon, el kell érnie a súlyosságnak egy minimális szintjét. Ennek a minimális szintnek az értékelése lényegénél fogva relatív, vagyis az ügy körülményeitől függ, ideértve a rossz bánásmód időtartamát, testi és szellemi következményeit, és bizonyos esetekben az áldozat nemét, életkorát és egészségügyi állapotát is. További mérlegelendő tényezők többek között a rossz bánásmód célja, valamint a mögöttes szándék és indíték (lásd pl.: *El Masri kontra „Macedónia volt Jugoszláv Köztársaság”* [GC], 39630/09. sz., 196. §, ECHR 2012). A Bíróság bizonyos bánásmódokat „embertelennek” minősített, különösen ha azok előre kiterveltek voltak, alkalmanként több óráig is eltartottak, illetve tényleges testi sérüléssel vagy intenzív fizikai vagy szellemi szenvedéssel jártak; valamint „megalázónak” minősített, ha azok félelmet, gyötrelmet, alsóbbrendűséget keltettek az áldozatokban, így azok adott esetben megszegyenültek vagy megalázó helyzetbe kerültek (lásd többek között: *Labita kontra Olaszország* [GC], 26772/95. sz., 120. §, ECHR 2000-IV).

44. Még ha adott esetben az áldozat nem is szenvedett el maradandó testi sérülést, a Bíróság korábban már megállapította, hogy például egy serdülőkorú fiatalon alkalmazott testi fenyegetést „megalázó” bánásmódnak kell tekinteni, mivel annak során „éppen azt támadták, amit a 3. cikk leginkább védeni hivatott, nevezetesen egy személy méltóságát és testi épségét” (lásd:

Tyrer kontra Egyesült Királyság, 1978. április 25., 33. §, A sorozat, 26. szám). Ugyanezen az alapon, egy testi és szellemi fogyatékkal élő személy zaklatásával kapcsolatos ügyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a rossz bánásmód okozta félelem és kiszolgáltatottság érzése elég komolyak ahhoz, hogy elérjék az Egyezmény 3. cikkének alkalmazásához szükséges súlyossági szintet, még akkor is, ha a kérelmező csak egy esetben szenvedett el testi sérülést (lásd: Dordevic kontra Horvátország, 41526/10. sz., 96. §, ECHR 2012). A Bíróság több ízben is vizsgálta a 3. cikk szemszögéből olyan helyzeteket, ahol a kérelmezők nem szenvedtek el fizikai sérülést (lásd pl.: Gäfgen kontra Németország [GC], 22978/05. sz., 131. §, ECHR 2010, a kínzásra vonatkozó fenyegetésekre vonatkozóan, és Kurt kontra Törökország, 1998. május 25., 133-34. §, Reports of Judgments and Decisions 1998-III, a hozzátartozó eltűnésével kapcsolatban).

45. Ezenkívül az Egyezmény szervei elfogadták, hogy az állami tisztviselőknek felróható cselekedetekkel összefüggésben bizonyos körülmények között már a faji alapon történő megkülönböztetés is minősülhet „megalázó bánásmódnak” a 3. cikk értelmében (lásd: Horváth és Vaddsi, idézve fentebb, és Kelet-afrikai ázsiaiak kontra Egyesült Királyság, 4403/70. és egyéb sz., 1973. december 14-i bizottsági jelentés, Decisions and Reports 78, 57. és 62. o., 196. és 207. §). A megkülönböztető megjegyzéseket és rasszista sértéseket minden esetben súlyosbító körülményként kell értékelni, amikor valamilyen rossz bánásmódot vizsgálunk a 3. cikk fényében (lásd: Moldovan és mások kontra Románia (no. 2), 41138/98. és 64320/01. sz., 111. §, ECHR 2005-VII (kivonatok), és B.S. kontra Spanyolország, 47159/08. sz., 41. §, 2012. július 24.). Ezt a szemléletet a Bíróság az egyéneknek felróható bánásmód vonatkozásában is megerősítette (lásd: Identoba és mások, idézve fentebb, 65. §; Abdu, idézve fentebb, 23-24. §; valamint Koky és mások kontra Szlovákia, 13624/03. sz., 223-25. §, 2012. június 12.).

A vallási intolerancia eseteivel összefüggésben a Bíróság megállapította, hogy a 3. cikk szerinti garanciák nem korlátozódhatnak a fizikai bántalmazás megnyilvánulásaira, hanem arra is kiterjednek, ha valakinek harmadik személyek pszichológiai szenvedést okoznak (lásd: Begheluri és mások kontra Grúzia, 28490/02. sz., 100. §, 2014. október 7.).

46. Visszatérve a jelen ügyre, a kérelmezőnek saját bevallása szerint sem okozott testi sérülést T. S. vagy a 2011. március 10-i felvonulásokon résztvevő más személy; a kérelmét arra alapozta, hogy T. S. magatartása milyen pszichológiai hatást gyakorolt rá és a roma közösség más tagjaira. Hangsúlyozta: a tüntetés célja az volt, hogy félelmet keltsen a gyöngyöspatai roma lakosságban, és az incidenskor a gyermekei is vele voltak.

47. A fenti bizonyítékok, különösen a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosának jelentése alapján a Bíróság elfogadja, hogy a felvonulások résztvevőinek viselkedése előre eltervezett és etnikai kisebbséggel szembeni előítéleten alapult. Megjegyzi továbbá, hogy a felvonulások a szóban forgó incidenst követően még vagy két hétig folytatódtak, mégpedig a roma lakosság megfélemlítése érdekében (lásd fentebb a 31. bekezdést).

48. Mindezek ellenére a kérelmező helyzete nem hasonlítható az F. P. és F. E. kontra Egyesült Királyság üggyhez, amelyben a tényállás szerint fiatal iskolás lányok és szüleik szenvedtek el komoly lelki megpróbáltatásokat azzal, hogy két hónapon át napi rendszerességgel szembesültek a következőkkel: „téglával, szeméttel, vizelettel és kutyaürülékkel töltött lufival, petárdával és egy alkalommal robbanószerrel is megdobálták őket...; halálos fenyegetéseket, felekezeti alapú sértéseket, és szexuális tartalmú trágárságokat kiabáltak feléjük; pedofiliával ... vádolták a papokat; leköpték őket; álarcokkal, sípokkal, szirénákkal, kürtökkel és más eszközökkel megfélemlítésre alkalmas hangulatot keltettek” (lásd: P. F. és E. F. kontra Egyesült Királyság (dec.), 28326/09. sz., 2010. november 23.).

49. Az ügyet meg kell különböztetni továbbá a (már hivatkozott) Begheluri és mások ügytől és a Jehova Tanúinak Gldani Gyülekezete tagjai és mások kontra Grúzia (71156/01. sz., 2007.

május 3.) ügytől is, amelyekben nemcsak megfenyegették a vallási felekezetek tagjait, hanem motozást, súlyos bántalmazásokat, rablást és egy sor megalázó és megfélemlítő cselekményt is el kellett szenvedniük. A folytatólagos, szervezett zaklatás célja az volt, hogy a kérelmezők akaratukkal és meggyőződésükkel ellentétesen cselekedjenek, ráadásul a zaklatásokra általános, országos vallásellenes légkörben került sor.

50. Végül a kérelmező helyzete éles ellentétben áll a (már hivatkozott) Identoba és mások üggyel is, ahol a kérelmezőkkel – mint egy lesbikus, meleg, biszexuális és transznemű személyek jogaiért szervezett felvonulás résztvevőivel – szemben alkalmazott verbális erőszak és súlyos fenyegetések diszkriminatív jellegűek voltak. A szavakat tényleges fizikai támadások követték a kérelmezők egy részével szemben egy olyan helyzetben, ahol a tüntetőket mérges tömeg vette körül, akik létszámban is felülmúlták őket.

51. A jelen ügyben, bár a jobboldali csoportok napokon át jelen voltak a kérelmező lakóhelye környékén, a rendőrség folyamatos felügyelet alatt tartotta őket. Ami azt illeti, az időszak nagy részében jelentős rendőri készültség volt a településen. Ahogy a periratokból is kiderül, nem került sor tényleges összetűzésre a roma lakosság és a tüntetők között. Bár T. S. szavai és tettei nyíltan diszkriminatív jellegűek voltak, és romaellenes felhangú felvonulások során történtek, nem voltak olyan súlyosak, hogy a 3. cikk alkalmazásához szükséges mértékű félelmet, gyötrelmet vagy megszegyenülést váltsanak ki.

52. Mindezekre tekintettel a Bíróság megállapítja, hogy az ügyben nem érték el az Egyezmény 3. cikkének alkalmazásához szükséges súlyosság minimális szintjét. A Bíróság így elutasítja a kérelmező arra vonatkozó kérelmét, hogy a hatóságok nem tettek eleget az Egyezmény 14. cikkel együtt olvasott 3. cikkében foglalt pozitív kötelezettségeiknek, mivel a kérelem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikk 3. bekezdés (a) pontja és 4. bekezdése értelmében.

II. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

53. A kérelmező sérelmezte, hogy a hatóságok nem tettek olyan – különösen büntetőjogi – intézkedéseket a romaellenes felvonulások résztvevőivel szemben, amelyekkel megakadályozhatták volna a rasszista zaklatást, amelyre végül sor került. Fenntartotta továbbá, hogy mivel a hatóságok nem vizsgálták ki megfelelően a rasszista verbális bántalmazásokat, megszegték pozitív kötelezettségeiket. Állítását az Egyezmény 8. cikkére alapozta, amely szerint:

„1. Mindenkinnek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.
2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

54. A Kormány vitatta az érveket.

A. A panasz, miszerint a nemzeti hatóságok nem folytattak le hatékony vizsgálatot

1. Elfogadhatóság

(a) A felek előadásai

55. A Kormány arra kérte a Bíróságot, hogy nyilvánítsa elfogadhatatlannak a panasznak ezen részét, mivel a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslati lehetőségeket. Érvei szerint a kérelmezőnek pótmagánvádas eljárást kellett volna kezdeményeznie, valamint a kérelmező

által ismeretlen tettesek ellen tett feljelentést nem lehet hatékony jogorvoslatnak tekinteni abban a kérdésben, hogy a nemzeti hatóságok állítólagosan nem folytattak le hatékony vizsgálatot az ügyben. Az állam 3. cikk szerinti eljárásjogi kötelezettségeinek állítólagos megsértésével szemben csak a pótmagánvádas eljárás megindítása minősül jogorvoslatnak. A pótmagánvádas eljárás intézményét éppen azért hozták létre, hogy jogorvoslati lehetőséget biztosítson a büntetőeljárásban eljáró hatóságok által állítólagosan vétett hibákkal szemben.

56. A Kormány előadta továbbá, hogy a Bíróság Kiss Borbála kontra Magyarország (59214/11. sz., 25-26. §, 2012. június 26.) és Gubacsi kontra Magyarország (44686/07. sz., 31-32. §, 2011. június 28.) ügyekben tett megállapításait nem lehet a jelen ügyben alkalmazni, mivel azokban az ügyekben a Kormánynak a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztására vonatkozó előzetes kifogását a pótmagánvádas eljárás körüli nyilvánvaló bizonytalanságra alapozva utasította el a Bíróság. A jelen ügyben azonban a Gyöngyösi Járási Ügyészség 2012. március 21-i határozatában tájékoztatta a kérelmezőt a pótmagánvádas eljárás indításának lehetőségéről (lásd fentebb a 27. pontot). A kérelmező élt is ezzel a lehetőséggel, de később visszavonta az indítványát. Arra is lehetőség lett volna továbbá, hogy a bíróság döntése ellen alkotmányjogi panaszt nyújtsanak be. A Kormány azt javasolta a Bíróságnak, hogy a Horváth és Vadászi kontra Magyarország ((dec.) 2351/06. sz., 2010. november 9.) ügyben alkalmazott megközelítést alkalmazza, ahol arra hivatkozva utasította el a kérelmet, hogy a kérelmezők nem merítették ki hazai jogorvoslatokat, mivel a pótmagánvádas eljárásban nem hivatkoztak az állítólagos bűncselekmény rasszista indíttatására.

57. A Kormány szerint továbbá a pótmagánvádas eljárások elismerten alacsony eredményessége nem jelenti azt, hogy az eljárástípus ne lenne hatékony, hiszen az erre irányuló indítványokat főként azért utasították el, mert nem feleltek meg a magánvád formai követelményeinek.

58. A kérelmező a maga részéről előadta, hogy szerinte a pótmagánvádas eljárás nem minősül hatékony jogorvoslatnak a gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos ügyekben, különösen a – pl. az elkövető szándékára vonatkozó – bizonyítékok beszerzésének nehézsége miatt.

A kérelmező szerint a pótmagánvádas eljárások alacsony eredményessége bizonyítja, hogy azok sem az ő ügyére nézve, sem általánosságban nem kecsegtetnek sikerrel. Végül pedig fenntartotta, hogy azért ejtette a vádakát T. S. ellen, mert komoly oka volt azt feltételezni, hogy ha fenntartja a vádjait, újabb rasszista zaklatásra számíthat, és a magyar hatóságok nem fogják őt megvédeni ezzel szemben.

59. Az Európai Roma Jogok Központjának előadása szerint roma személyektől nem várható el, hogy pótmagánvádas eljárást indítsanak olyan ügyekben, ahol a nemzeti hatóságok nem vizsgáltak ki valamilyen gyűlölet-bűncselekményt. A szervezet szerint a pótmagánvádas eljárás indítása mint követelmény előírása egyenértékű lenne azzal, hogy felmentjük a magyar hatóságokat azon kötelességük alól, hogy kivizsgálják a gyűlölet-bűncselekményeket. Ezenkívül az is különösen igazságtalan lenne, ha egy hátrányos helyzetű csoport tagja számára előírnánk, hogy bocsátkozzon nyomozásba. Végül pedig, ha a hatékony nyomozás lefolytatásának elmulasztása intézményi szintű rasszizmus miatt történt, akkor annak előírásával, hogy a roma áldozatok indítsanak pótmagánvádas eljárást, kitennénk őket a cigányellenesség meggyökeresedett aspektusainak megkérdőjelezéséből származó következményeknek.

(b) A Bíróság értékelése

60. Az Egyezmény 35. cikk 1. bekezdésében foglalt hazai jogorvoslatok kimerítésének szabálya értelmében a kérelmezők kötelesek először azokat a jogorvoslati lehetőségeket kihasználni, amelyek rendes körülmények között és elégséges hatékonysággal rendelkezésre

állnak a hazai jogrendszerben a vélt sérelmük orvoslására. Ha a kérelmező több jogorvoslat közül is választhat, a 35. cikket úgy kell alkalmazni, hogy az tükrözze a kérelmező helyzetének életszerűségét az Egyezmény által garantált jogok és szabadságok hatékony védelmének biztosítása érdekében (lásd többek között: Hilar kontra Egyesült Királyság (dec.), 45276/99. sz., 2000. február 8., valamint Kntmpel és Krumpelova kontra Szlovákia, 56195/00. sz., 43. §, 2005. július 5.). Ami azt illeti, ha a kérelmező több jogorvoslat közül is választhat, de ezek hatékonysága nem összehasonlítható, a Bíróság jellemzően a kérelmező szempontjából kedvezően értelmezi a hazai jogorvoslatok kimerítésének a követelményét (lásd: Budayeva és mások kontra Oroszország, 15339/02., 21166/02., 20058/02., 11673/02. és 15343/02. sz., 110. §, ECHR 2008 (kivonatok), és az bennük hivatkozott ügyek). Ezenkívül, ha a kérelmező élt egy nyilvánvalóan hatékony és elégséges jogorvoslati lehetőséggel, akkor nem várható el tőle, hogy más, szintén hatékony, de valószínűleg nem eredményesebb jogorvoslati lehetőséggel is éljen (lásd: Ivan Vasilev kontra Bulgária, 48130/99. sz., 56. §, 2007. április 12. és a benne hivatkozott ügyek).

61. A jelen ügyben a kérelmező „közösség tagja elleni erőszak” gyanújával tett feljelentést ismeretlen tettesek ellen. Nincs arra utaló jel, hogy a feljelentés alapján indult eljárás elvben alkalmatlan lett volna arra, hogy a felelősüket azonosítsák és felelősségre vonják.

62. A Bíróság szerint e jogorvoslat alkalmas volt arra, hogy az állam lehetőséget kapjon a helyzet rendezésére. Úgy kell tekinteni tehát, hogy a kérelmező a panasza lényegét a nemzeti hatóságok tudomására hozta, és panaszát megpróbálta a hazai lehetőségek keretében orvosolni. Így nem volt előírás a számára, hogy az ügyben pótmagánvádas eljárást is indítson, amely a feljelentéssel azonos célt szolgált volna (lásd a megfelelő változtatásokkal: Kiss Borbála, fentebb hivatkozva, 26. §, és Matko kontra Szlovénia, 43393/98. sz., 95. §, 2006. november 2.).

63. A Bíróság különösen nem osztja a Kormány nézeteit abban, hogy a Kiss Borbála és Gubacsi ügyekben a kérelmezőkkel szemben azért nem volt elvárás a pótmagánvádas eljárás lefolytatása, mert abban az időben bizonytalan volt ennek a jogi útnak a hatékonysága. Sokkal inkább arról volt szó, hogy a kérelmezők már feljelentést tettek a vélt rossz bánásmóddal kapcsolatban, ami a Bíróság szerint feleslegesség tette, hogy még egy, gyakorlatilag ugyanolyan, csak nevesített eljárást indítsanak konkrét személyek ellen (lásd: Kiss Borbála, fentebb hivatkozva, 26. §, és Gubacsi, fentebb hivatkozva, 32. §).

64. A Kormány a Horváth és Vadászi ügyre is hivatkozott, de a Bíróság szerint az abban az ügyben tett megállapítások nem alkalmazhatók a jelen ügy körülményeire, mivel az ott indított pótmagánvádas eljárás nem faji megkülönböztetésre, hanem kiskorúak veszélyeztetésére irányult. Így nem állapítható meg, hogy mennyire eredményes az eljárás a faji megkülönböztetéssel kapcsolatos vádak esetén.

65. Mindezek alapján a Kormánynak a hazai jogorvoslatok kimerítésének elmulasztására vonatkozó előzetes kifogását el kell utasítani.

66. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan alaptalan az Egyezmény 35. cikk 3. bek. (a) pontja értelmében. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

2. Érdem

(a) A felek előadásai

67. A kérelmező szerint a bűnüldöző hatóságok nem fordítottak kellő figyelmet a rasszista indíték kivizsgálására. Előadta, hogy az ügyvédje arra kérte a rendőrséget, hogy a nyomozást ne zaklatás gyanújával, hanem közösség tagja elleni erőszak gyanújával folytassa le, mivel a kérelmezőt ért támadás faji előítélet alapján történt; a rendőrség azonban figyelmen kívül

hagyta az ügynek ezt a vonatkozását. A kérelmező szerint a rendőrség nem vette figyelembe az állításait alátámasztó bizonyítékokat, nevezetesen hogy T. S. egy szélső jobboldali szervezet tagja volt, hogy mit nyilatkozott egy rendőrnek, illetve hogy egy jobboldali hírportál milyen módon tálalta az incidenst.

68. A kérelmező szerint továbbá a hátrányos helyzetű, etnikai kisebbséghez tartozó személyek ellen elkövetett gyűlölet-bűncselekmények kivizsgálásának elégtelen hatékonysága, és az, hogy nem kezelik komolyan az ilyen bűncselekményeket, strukturális probléma a magyar bűnöző szervek gyakorlatában.

69. A kérelmező sérelmezte továbbá, hogy a nyomozó hatóságok részéről számos mulasztást tapasztalt. Különösen azt sérelmezte, hogy a rendőrség nem tájékoztatta őt azonnal arról, hogy az ügyét egyesítették az F. J. feljelentésére indult eljárással. A nemzeti hatóságok ennek következtében nem kezdték meg haladéktalanul a feljelentés kivizsgálását: a konkrét sérelmeit csak 2011 októberében, az incidens után hét hónappal kezdték meg kivizsgálni. A rendőrség ezenkívül nem tette meg időben a szükséges intézkedéseket arra, hogy kihallgassa a tanúkat, akiket így kilenc hónappal az incidens után hallgattak ki először. A tanúkat nem szembesítették egymással vagy a kérelmezővel annak érdekében, hogy tisztázzák a tanúvallomásaikban fellelhető ellentmondásokat.

70. Ezenkívül a nemzeti hatóságok figyelmen kívül hagyták a rasszista indítékra utaló bizonyítékokat, így például azt, hogy az elkövető a jobboldali félkatonai szervezetként ismert Betyársereg tagja volt; a rendőrségnek azt nyilatkozta, hogy „rendet akar tenni a helyi roma lakosság köreiben”; valamint később olyan kommenteket írt egy honlapra, hogy „egy (ostor)csapásra rendet vágott a romák között Gyöngyöspatán”.

71. A Kormány előadta, hogy a nemzeti hatóságok eleget tettek a pozitív kötelezettségeiknek, mivel hatékonyan kivizsgálták a kérelmező panaszát.

72. A Kormány szerint azzal, hogy a felvonulások után a nyomozó hatóság kivizsgálta T. S. viselkedését, az állam teljesítette eljárásjogi kötelezettségét arra nézve, hogy megállapítsa az elkövető büntetőjogi felelősségét és felderítse a vélt rasszista indítékot. A Kormány előadása szerint a kérelmező azzal, hogy nem tartotta megfelelőnek a lefolytatott nyomozást, voltaképpen a nyomozás során begyűjtött bizonyítékok újraértékelését kérte. Ezenkívül, a kérelmező azon érve, miszerint a nemzeti hatóságoknak alacsonyabb bizonyítási követelményszintet kellett volna alkalmazniuk az állítólagos elkövető büntetőjogi felelősségének megállapítására, célt tévesztett, mivel a nemzeti jogszabályok értelmezése nem a Bíróság feladata.

73. A nyomozás további állítólagos hibáival kapcsolatban a Kormány kijelentette, hogy a kérelmezőt szembesítették T. S.-sel a szabálysértési eljárásban, és a szembesítésről készült jegyzőkönyvet becsatolták a zaklatás gyanúja miatt indult ügy iratai közé. Azt az állítást illetően, miszerint a kérelmező tanút megkésve hallgatták ki, a Kormány előadta, hogy ennek semmilyen hatása nem volt az ügy kimenetelére, mivel egyik tanú sem állította, hogy az eltelt idő miatt nem emlékszik a történetekre.

74. A Kormány azt is előadta, hogy a félkatonai jobboldali szervezetek felvonulása új jelenség volt a kérdéses időben. A jogalkotó felismerte ennek a magatartásnak a jogsértő jellegét, és életbe léptette Btk. módosításáról szóló 2011. évi XL. törvényt, amelyben a közösség tagja elleni erőszak meghatározásába bekerült minden olyan közösségellenes magatartás, amely alkalmas arra, hogy az adott csoport tagjában riadalmat keltsen. Ennek a rendelkezésnek azonban nem volt visszamenőleges hatálya, így nem lehetett a kérelmező panaszára alkalmazni.

75. Az Európai Roma Jogok Központja a „cigányellenesség” szemüvegén keresztül tekintette a jelen ügyet, és azt állította, hogy Magyarországon terjed a romaellenes retorika, valamint a romák elleni rasszizmus és fizikai erőszak. Kijelentette, hogy a rasszizmus, a faji megkülönböztetés, az idegengyűlölet és az ezekhez kapcsolódó intolerancia jelenkori

formáival foglalkozó ENSZ-különmegbízott, az Amnesty International és az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) is romaellenes mintázatot mutató támadásokról, köztük zaklatásokról, bántalmazásokról és fenyegetésekről, valamint rasszista platformokat is fenntartó félkatonai szervezetek előretöréséről számol be.

76. Az Európai Roma Jogok Központja azt is előadta, hogy Magyarországon általánosságban intézményesült a rasszizmus a romákkal szemben az állami szerveknél, amelyet az is bizonyít, hogy „a hatóságok nem biztosítanak megfelelő és szakszerű szolgáltatást bizonyos személyeknek, azok bőrszíne, kulturális háttere vagy etnikai származása miatt.” A Központ a FRA „Rasszizmus, megkülönböztetés, intolerancia és szélsőséges politikai irányzatok: A görögországi és a magyarországi tapasztalatok tanulságai” című tematikus jelentésére alapozta állításait, amelyből az derül ki, hogy az ország nem valósítja meg hatékonyan a rasszista indíttatású bűncselekmények kivizsgálására és üldözésére vonatkozó jogszabályokat. Azt is kijelentette, hogy az Európa Tanács emberi jogi biztosának 2014. július 1. és 4. közötti magyarországi látogatásáról készült jelentésben aggályként szerepelt, hogy a magyar hatóságok nem azonosítják és válaszolnak hatékonyan a gyűlölet-bűncselekményeket.

77. Az Európai Roma Jogok Központja további érvei szerint a rasszista indíttatású erőszakot elszenvedett hátrányos helyzetű áldozatok valószínűleg nem tudják minden kétséget kizáróan bizonyítani, hogy a diszkriminációnak estek áldozatul, különösen, ha ügyüket a nemzeti hatóságok eleve nem vizsgálták ki hatékonyan. Fenntartotta, hogy a Bíróság elemzése, amelyet a 2. vagy 3. cikk eljárásjogi részével együttolvasott 14. cikk értelmében folytatott le (lásd pl.: Nachova és mások kontra Bulgária [GC], 43577/98. és 43579/98. sz., ECHR 2005-VII, valamint Secic kontra Horvátország, 40116/02. sz., 2007. május 31.) korlátozott volt a tekintetben, hogy nem tért ki arra a kérdésre, hogy a hatékony kivizsgálás általános elmulasztása intézményesült rasszizmus miatt történt-e. A Központ annak megállapítására kérte a Bíróságot, hogy a gyűlölet-bűncselekmények kivizsgálásának általános elmulasztása mögött megkülönböztetés áll, amely megfosztja a romákat attól, hogy hozzáférjenek a 3. cikk eljárásjogi részével együttolvasott 14. cikk megsértésének bizonyításához szükséges bizonyítékokhoz.

(b) A Bíróság értékelése

78. Az Egyezmény 8. cikkében foglalt „magánélet” fogalma tág kifejezés, amelyet nem lehet kimerítően meghatározni. A „személyes önállóság” fogalma lényeges elv a 8. cikkben foglalt garanciák értelmezéséhez. Tehát egy személy fizikai és társadalmi identitásának számos vonatkozását felölélheti. A Bíróság korábban elfogadta, hogy az egyén etnikai identitását is ilyen elemnek kell tekinteni (lásd: S. és Marper kontra Egyesült Királyság [GC], 30562/04. és 30566/04. sz., 66. §, ECHR 2008, valamint Ciubotaru kontra Moldova, 27138/04. sz., 49. §, 2010. április 27.). Konkrétabban, egy közösséggel kapcsolatos sztereotípiát egy bizonyos szint után alkalmas lehet arra, hogy befolyásolja a közösség identitástudatát, valamint a közösség tagjainak önbecsülését és magabiztosságát. Ilyen értelemben tehát tekinthető úgy, hogy befolyásolja a közösség tagjainak magánéletét (lásd: Aksu kontra Törökország [GC], 4149/04. és 41029/04. sz., 58. §, ECHR 2012).

79. A Bíróság ítélezési gyakorlatából nem következik, hogy ha egy bánásmód nem éri el a 3. cikk alkalmazásához szükséges súlyossági szintet, akkor már a 8. cikk magánéleti vonatkozását sem sértheti, ha egyébként a kérelmező fizikai és erkölcsi épségét ért hatások a szükséges mértékben károsak (lásd: Khan kontra Németország, 38030/12. sz., 35. §, 2015. április 23., valamint Costello-Roberts kontra Egyesült Királyság, 1993. március 25., 36. §, A sorozat, 247-C. szám).

80. A jelen ügy körülményeit tekintve a Bíróság rögzíti, hogy a roma származású kérelmezőt sértette és felzaklatta az, hogy 2011. március 1. és 16. között Gyöngyöspata többségében

romák által lakott részein különböző jobboldali csoportok által szervezett, romaellenesnek vélt felvonulásokra került sor, és különösen, hogy ezek alkalmával, 2011. március 10-én rasszista indíttatású szóbeli bántalmazás és támadáskísérlet történt ellene a gyermeke jelenlétében. A Bíróság szerint a panasz központi kérdése az, hogy a folyamatban lévő romaellenes felvonulások során történt bántalmazás az etnikai kisebbséghez tartozása miatt irányult-e a kérelmezőre. Ez a magatartás szükségszerűen hatással volt a kérelmező magánéletére, pontosabban annak etnikai identitás elemére, az Egyezmény 8. cikke értelmében.

81. A kérelmező azon meggyőződését illetően, miszerint a vélt rasszista bántalmazás kivizsgálása nem volt hatékony, a Bíróság felidézi, hogy bár a legfontosabb célja, hogy megvédje az egyéneket az állami hatóságok önkényes beavatkozásától, a 8. cikk mégsem csupán arra kötelezi az államot, hogy tartózkodjon az ilyen beavatkozásoktól: e negatív kötelezettségen mellett ugyanis pozitív kötelezettség is származik a magánélet hatékony tiszteletben tartásából. E kötelezettségek kiterjedhetnek olyan intézkedések létrehozására is, amelyek biztosítják a magánélet tiszteletben tartását még egyének közötti viszonylatban is (lásd: Tavh kontra Törökország, 11449/02. sz., 28. §). Ezenkívül, ami a 8. cikk szerinti pozitív kötelezettségeket illeti, ezen a téren a Szerződő Államok széles mérlegelési joggal bírnak az Egyezmény betartásának biztosításához szükséges intézkedések meghatározásában, melynek során figyelembe veszik a közösség és az egyének szükségleteit és erőforrásait (lásd: Abdttlaziz, Cabales és Balkandali kontra Egyesült Királyság, 1985. május 28., 67. §, A sorozat, 94. szám).

82. A Bíróság feladata nem az, hogy az illetékes magyar hatóságok helyett meghatározza, milyen módszerek lennének megfelelőek az egyének személyi épségének megővésére, hanem az, hogy az Egyezmény értelmében felülvizsgálja a hatóságok saját mérlegelési joguk gyakorlása közben hozott döntéseit (lásd: Sandra Jankovic kontra Horvátország, 38478/05. sz., 46. §, 2009. március 5.).

83. Az erőszakos cselekmények kivizsgálása során az állami hatóságoknak további feladata a 3. cikk értelmében, hogy minden ésszerű intézkedést meghozzanak az esetleges rasszista indítékok feltárására, és hogy megállapítsák, közrejátszott-e az eseményekben nemzetiséggel szembeni gyűlölet vagy előítéletesség (lásd: Abdit, idézve fentebb, 29. §, valamint Sedic, idézve fentebb, 66. §). A Bíróság az Egyezmény 8. cikke értelmében már korábban azt is megállapította, hogy az erőszakos cselekmények, így például a könnyű testi sérülés okozása és a szóbeli fenyegetés előfordulása szükségessé teheti, hogy az állam megfelelő pozitív intézkedéseket hozzon a büntetőjogi védelem körében (lásd: Sandra Jankovic, idézve fentebb, 47. §).

84. A Bíróság ezért úgy véli, hogy hasonló kötelezettség merülhet fel olyan ügyekben, ahol a vélhetően előítéleten alapuló bánásmód nem érte el a 3. cikk alkalmazásához szükséges súlyosság minimális szintjét, de sértette a kérelmező 8. cikkben foglalt magánélethez való jogát, vagyis ha valaki hitelesen állítja, hogy rasszista indíttatású zaklatást, például szóbeli bántalmazást vagy fizikai fenyegetést szenvedett el. Ezzel összefüggésben a Bíróság hangsúlyozza, hogy az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelme területén támasztott egyre magasabb elvárások miatt megfelelően és elkerülhetetlenül nagyobb szigorot kell alkalmazni a demokratikus társadalmak alapértékeit érintő jogsértések kivizsgálásakor (lásd a megfelelő változtatásokkal: Selmouni kontra Franciaország, [GC], 25803/94. sz., 101. §, ECHR 1999-V). A Bíróság szerint továbbá olyan helyzetekben, ahol bizonyítható, hogy az erőszakos cselekmények és intolerancia egy etnikai kisebbség ellen irányult (lásd fentebb a 75-76. pontokat), az említett pozitív kötelezettségek megkövetelik, hogy az állam magasabb szinten válaszoljon a vélhetően előítéleten alapuló incidensekre.

85. A Bíróság tehát meg fogja vizsgálni, hogy a magyar hatóságok a kérelmező ügyének kezelésekor megsértették-e az Egyezmény 8. cikke szerinti pozitív kötelezettségeiket,

különösen pedig azt, hogy a szóban forgó ügyben a büntetőjogi mechanizmusok végrehajtása során vétettek-e olyan hibát, amellyel megsértették az államnak az Egyezmény 8. cikkéből fakadó pozitív kötelezettségeit.

86. A jelen ügyben csak 2011. április 7-én, vagyis egy hónappal az incidenst követően tettek feljelentést amiatt, hogy a felvonulások résztvevői verbálisan bántalmazták és megfenyegették a kérelmezőt. A rendőrkapitányság egyesítette a kérelmező ügyét egy másik, ugyanezen eseményekre vonatkozó feljelentésre indult ügygel, majd nyomozni kezdett zaklatás miatt. Miután a kérelmező érdeklődött a feljelentés eredményéről, 2011. október 7-én újabb nyomozást indítottak a kérelmező állításainak kivizsgálására.

87. A 2011. április 7-én tett eredeti feljelentésben a kérelmező már elmondta, hogy rasszista indíttatású támadás áldozatává vált, ami szerinte közösség tagja elleni erőszaknak és zaklatásnak minősül. Ennek ellenére a bűnüldöző hatóságok az újraindított eljárásban ismét a zaklatás gyanújára koncentráltak. Később, 2011. október 20-án és november 28-án a kérelmező kérte, hogy a nyomozást terjesszék ki a „közösség tagja elleni erőszak” gyanújára is, a kérelmekhez az esetek részletes leírását csatolta, és azt állította, hogy a romaellenesség fontos tényező az ügyben, amit figyelembe kell venni a nyomozás során. A beadványai azonban nem vezettek eredményre; az ügyészség arra a következtetésre jutott, hogy nem lehetett megállapítani az „erőszak alkalmazását” mint a bűncselekmény objektív elemét. A rendőrség tehát a nyomozásban csak annak kivizsgálására szorítkozott, hogy T. S. fenyegetései a kérelmezőre irányultak-e vagy „általánosságban” hangzottak el, és arra a következtetésre jutottak, hogy nem közvetlenül a kérelmezőt fenyegették meg, tehát nem valósult meg a zaklatás bűncselekménye.

88. A sérelmezett sértéseket és cselekményeket egy többnapos romaellenes felvonulás során egy nyíltan jobboldali félkatonai csoport tagja követte el. E tényszerű körülmények miatt a Bíróság úgy véli, jogos a feltételezés, hogy a kérelmezőt roma származása miatt sértegette és fenyegette meg a jobboldali félkatonai csoport tagja. Az illetékes nemzeti hatóságoknak tehát különösen fontos feladata volt, hogy a nyomozást ebben a konkrét kontextusban folytassa le, és az ésszerűség határain belül mindent megtegyen az incidens hátterében megbújó rasszista indítékok feltárására. Feltétlenül szükség volt az incidens diszkriminatív jellegének érdemi kivizsgálására, mivel nem egyedi esetről volt szó, hanem a gyöngyöspatai roma lakosság ellen irányuló általános ellenséges viselkedés részét képezte (lásd fentebb a 31. cikket).

89. A magyar jogrendszer büntetőjogi mechanizmusaira vonatkozóan a Bíróság megjegyzi, hogy a Btk.-nak a kérdéses időben hatályos 174/B. §-a (közösség tagja elleni erőszak) és 269. §-a (közösség elleni uszítás) láthatóan megfelelő jogalapot biztosít az előítéletesség gyanújának bünyügyi kivizsgálására. A kérelmező esetében ugyanakkor a bűnüldöző hatóságok azt állapították meg, hogy a közösség tagja elleni erőszak bűncselekmény gyanújához szükséges objektív elem nem teljesült, így a nyomozást nem lehet erre lefolytatni. A Bíróság észrevételezi továbbá, hogy a Btk. zaklatásra vonatkozó rendelkezése nem tartalmaz rasszista indítékra utaló elemet.

90. A kérelmező által a nyomozás során előterjesztett konkrét és alátámasztott állítások, valamint az incidens tényszerű körülményei ismeretében, az illetékes hatóságok rendelkeztek olyan bizonyítékkal, amely alapján lehetett volna következtetni a kérelmezőre irányuló verbális erőszak rasszista indítékára. A kérdéses időben hatályos jogszabályi rendelkezések azonban nem biztosítottak a kérelmező számára megfelelő jogi lehetőséget arra, hogy a vélt rasszista indíttatású sértés miatt jogorvoslathoz folyamodjon.

91. A Bíróság álláspontja szerint ebben a helyzetben nem állt a kérelmező rendelkezésére megfelelő védelem személyes épsége megóvására, és a helyzet azt mutatja, hogy a szóban forgó ügyben a büntetőjogi mechanizmusok végrehajtása során vétettek olyan hibát, amellyel megsértették az alperes államnak az Egyezmény 8. cikkéből fakadó pozitív kötelezettségeit.

B. A panasz, miszerint a hatóságok nem intézkedtek a felvonulások során

1. A felek előadásai

92. A Kormány arra kérte a Bíróságot, hogy nyilvánítsa elfogadhatatlannak ezt a panaszt, mivel a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslati lehetőségeket. Álláspontja szerint a kérelmező polgári peres úton követelhetett volna kártérítést a személyiségi jogai megsértésére hivatkozva.

93. A Kormány a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosának jelentésében megfogalmazott megállapításokra hivatkozott, miszerint „a rendőrség »javára írható«, hogy két hetes folyamatos jelenlétével biztosítani tudta: sem személyek, sem vagyontárgyak elleni erőszak nem történt, az agresszió megmaradt a szavak szintjén.” Azt állították, hogy a magyar hatóságok minden szükséges lépést megtettek a gyöngyöspatai roma kisebbség védelme érdekében azzal, hogy biztosították a rendezvényeket.

94. A Kormány fenntartotta továbbá, hogy a felvonulások feloszlataásáról való döntés során a nemzeti hatóságoknak meg kellett találniuk az egyensúlyt a kérelmező 8. cikk szerinti joga és a tüntetők 10. és 11. cikk szerinti jogai között.

95. A polgári peres úton érvényesített követelést illetően a kérelmező előadta, hogy a Kormány semmilyen releváns ítélkezési gyakorlattal nem támasztotta alá e jogorvoslati lehetőség rendelkezésre állását és hatékonyságát semmilyen releváns összefüggésben.

96. A kérelmező továbbá azzal érvelt, hogy ha a tüntetések résztvevőivel szemben azonnal, még 2011. március 1-én kiszabtak volna büntetőjogi vagy legalább szabálysértési büntetéseket, a rendőrség megakadályozhatta volna a helyzet elfajulását, és azt a rasszista zaklatást, amit végül el kellett szenvednie. Mivel ez nem történt meg, a magyar hatóságok megszegték az Egyezmény 8. cikke szerinti pozitív kötelezettségeiket, miszerint meg kellett volna védeniük a kérelmezőnek a magánélet tiszteletben tartásához fűződő jogát.

2. A Bíróság értékelése

97. A jelen ügyben a Bíróság nem tartja szükségesnek a Kormány kifogásának vizsgálatát arra vonatkozóan, hogy a kérelmező nem merítette ki a hazai jogorvoslatokat, ugyanis a panasz az alábbi okok miatt mindenképpen elfogadhatatlan.

98. Mint azt fentebb kifejtettük, a magánélet fogalma az egyének közötti viszonylatokra is kiterjed (lásd fentebb a 80. pontot). Az állam kötelessége a 8. cikk értelmében, hogy megvédje az egyének testi és erkölcsi épségét más egyénekkel szemben (lásd: A. kontra Horvátország, 55164/08. sz., 60. §, 2010. október 14.).

99. Mindezek ellenére azonban, amint azt a Bíróság a 2. és 3. cikkekkkel összefüggésben már megállapította, figyelemmel a modern társadalmak igazgatásának nehézségére, az emberi viselkedés kiszámíthatatlanságára, és a prioritások és erőforrások fényében meghozandó műveleti döntésekre, a hatóságok azon pozitív kötelezettségét, hogy bizonyos jól körülhatárolható körülmények között megelőző intézkedéseket tegyenek egy egyén védelme érdekében, úgy kell értelmezni, hogy e kötelezettség teljesítése ne helyezzen elviselhetetlen vagy aránytalan terhet a hatóságokra (lásd: Dordevic kontra Horvátország, 41526/10. sz., 139. §, ECHR 2012, valamint Osman kontra Egyesült Királyság, 1998. október 28., 116. §, Reports of Judgments and Decisions 1998-VIII). A Bíróság szerint ugyanez a megfontolás igaz az állam 8. cikk szerinti pozitív kötelezettségére is, miszerint meg kell védenie egy egyén magánéletét egy másik egyén tetteivel szemben, viszont a Szerződő Államok széles mérlegelési joggal bírnak ezen a téren (lásd fentebb a 80. pontot). Ezzel összefüggésben a Bíróság elfogadja, hogy bizonyos helyzetekben a nemzeti hatóságok számára elő lehet írni, hogy oszlassák fel az erőszakos és gátlástalanul intoleráns tüntetést az egyének 8. cikk szerinti

magánélethez való jogának védelme érdekében. Ugyanakkor a jelen ügyben a kérelmező panasza arra irányult, hogy a hatóságok nem alkalmaztak büntetőjogi szankciókat a tüntetőkkel szemben annak érdekében, hogy megakadályozzák a kérelmező magánéletének megsértését.

100. E körben a Bíróság megállapítja, hogy az állam pozitív kötelezettségeinek értékelésekor ezen a téren fontos hangsúlyozni annak szükségességét is, hogy a rendőrség úgy gyakorolja az ellenőrzési és bűnmegelőzési jogait, hogy közben teljes körűen tiszteletben tartsa a tisztességes eljárás követelményét, valamint minden olyan egyéb garanciát, amely jogosan korlátozza a nyomozási és felelősségre vonási intézkedéseiket, ideértve az Egyezmény 5. és 8. cikkeiben foglalt garanciákat is (lásd: Jehova Tanúinak Gldani Gyülekezete tagjai és mások kontra Grúzia, 71156/01. sz., 96. §, 2007. május 3., valamint Osman, idézve fentebb, 116. §).

101. Bár a Bíróság elfogadja, hogy a folyamatban lévő tüntetések megterhelők lehetnek a kérelmező számára, mégis úgy véli, hogy a rendőrség az adott körülmények között ésszerűen reagált a kibontakozó eseményekre, és nem sértette meg a hatóságok 8. cikk szerinti kötelezettségeit. A rendőrség sérelmezett műveleti döntése arra vonatkozóan, hogy milyen módon tartja fenn a rendet és a biztonságot a felvonulások alatt, a rendőrséget megillető mérlegelési jogkörbe tartozott. Láthatóan nem sérült tehát az államnak az Egyezmény 8. cikkéből fakadó azon pozitív kötelezettsége, hogy védelmeznie kell a kérelmező testi és lelki épségét.

102. Ebből következik, hogy ez a panasz nyilvánvalóan alaptalan, így az Egyezmény 35. cikk 3. bekezdés a) pontja és 4. bekezdése értelmében el kell utasítani.

III. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

103. Az Egyezmény 41. cikke szerint:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

104. A kérelmező 4.000 euró (EUR) nem vagyoni kártérítést követelt.

105. A Kormány túlzónak találta a követelést.

106. A Bíróság úgy véli, hogy a kérelmező a megállapított sérelemmel kapcsolatban elszenvedhetett bizonyos mértékű nem vagyoni kárt, ezért a teljes követelt összeget megítéli a javára.

B. Költségek és kiadások

107. A kérelmező további 3.717 euró + áfa összeget követelt a Bíróság előtti eljárással összefüggésben keletkezett költségeinek és kiadásainak megtérítésére. Ez az összeg a kérelmező ügyvédje által kiszámlázandó, 63 euró + áfa óradíjjal számolt, összesen 59 óra jogi munka díjának felel meg.

108. A Kormány vitatta a követelést.

109. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmezők jogosultak csak azon költségeik megtérítésére jogosultak, amelyekről igazolják, hogy ténylegesen és szükségszerűen keletkeztek, valamint amelyek nagyságrendje az ésszerűség határain belül marad. A jelen ügyben – figyelemmel a birtokában lévő dokumentumokra és a fenti követelményekre – a Bíróság a teljes követelés, vagyis 3.717 EUR megítélését találja ésszerűnek.

C. Késedelmi kamat

110. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, amelyhez további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG

1. Az Egyezmény 8. cikke alapján a nem megfelelő nyomozásra vonatkozó panaszt a többség szavazatával elfogadhatónak, a kérelem többi részét elfogadhatatlannak *nyilvánítja*;
  2. A kérelem többi részét a többség szavazatával elfogadhatatlannak *nyilvánítja*;
  3. Hat szavazattal egy ellenében *megállapítja*, hogy a kérelmező rasszista indíttatású bántalmazásával kapcsolatos állításainak nem megfelelő kivizsgálásával megsértették az Egyezmény 8. cikkét;
  4. Hat szavazattal egy ellenében *megállapítja*,
    - (a) hogy az alperes Államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmező számára az alábbi összegeket kell kifizetnie nemzeti valutában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
      - (i) 4.000 (négyezer) euró, továbbá az ezen összeget terhelő adók, nem vagyoni kártérítés címén;
      - (ii) 3.717 (háromezer-hétszáztizenhét) euró, továbbá az ezen összeget terhelő adók, perköltség címén;
    - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;
- Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2016. április 12-én, a Bírósági Szabályzat 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Françoise Elens-Passos
Hivatalvezető

Vincent A. De Gaetano
Elnök

Az Egyezmény 45. cikke 2. bekezdésének, valamint a Bírósági Szabályzat 74. § 2. bekezdésének megfelelően az ítélethez csatolásra került Wojtyczek bíró különvéleménye.

V.D.G.
F.E.P.

WOJTYCZEK BÍRÓ KÜLÖNVÉLEMÉNYE

1. Nem értek egyet a többség által a jelen ügyben elfogadott megközelítéssel. Álláspontom szerint az ügy komoly problémákat vet fel az Egyezmény 3. cikke vonatkozásában. Az etnikai megkülönböztetés különösen aggasztó probléma, és a kérelmező által elszenvedett bánásmódot tekinthetjük megalázósnak. A kérelmező 3. cikkre alapozott sérelmeit tehát nem szabadott volna nyilvánvaló alaptalanságra utalva elutasítani, hanem érdemi vizsgálat alá kellett volna vonni.

2. Mindemellett nem tudom elfogadni azt, ahogyan a 8. cikket alkalmazták a jelen ügyben. Különösen azt, hogy a többség megismételte a Bíróság számos korábbi ítéletében megjelenő álláspontját, hogy „az Egyezmény 8. cikkében foglalt »magánélet« fogalma tág kifejezés, amelyet nem lehet kimerítően meghatározni.” A megközelítés módszertani kérdéseket vet fel. Nem világos a használt kifejezés jelentése. A meghatározások kimerítő/nem kimerítő szempontból történő értékelése illeszkedik a felsorolt meghatározásokhoz. E meghatározások azonban csak egy kategóriát képeznek a számos meghatározási kategória között. Nem az a kérdés, hogy felsorolással kimerítően meghatározható-e a „magánélet” fogalma, hanem az, hogy hogyan lehet helyesen meghatározni a fogalmat olyan definíció megalkotásával, amely megfelel a definiens és a definiendum közötti pontosság követelményének, és elkerüli az esetleges logikai – pl. *ignotum per ignotum* jellegű – hibákat.

3. A nemzetközi jogállamiság a jogbiztonságon alapul. Különösen azon a feltételezésen alapul, hogy a nemzetközi szerződések a tagok számára kötelező erejű szabályokat hoznak létre. Minél világosabbak és pontosabbak a nemzetközi szerződésekben foglalt szabályok, annál könnyebb a szerződő feleknek előre látniuk intézkedéseik és mulasztásaik következményeit, és megfelelniük nemzetközi kötelezettségvállalásaiknak.

Nyilvánvaló, hogy a nemzetközi szerződések nagyon változatosak lehetnek, és egy kétoldalú szerződés alkalmazása más kérdéseket vet fel, mint egy sokoldalú, jogszabály-keletkeztető szerződés alkalmazása. Az előbbi könnyebben egyértelműsíthető vagy módosítható a két fél egyező további gyakorlatával. Az utóbbi viszont csak akkor töltheti be normatív szerepét, ha a szerződő felek kötelezettségeinek hatálya kellőképpen pontos és világos. Ezért a megvalósításukra felhatalmazott nemzetközi szervek feladata, hogy ezt a pontosságot és világosságot erősítse, és ne a jogi fogalmak nyitott struktúráját erősítse. Ha egy emberi jogi szerződés valamely fogalma homályosnak vagy tágak tűnik, akkor az illetékes szerv feladata megfelelő pontossággal elmagyarázni annak jelentését. Az államokat nem lehet indokoltan hibáztatni azért, mert nem feleltek meg olyan szabályoknak, amelyek meghatározatlanságát a szerződés érvényesítésére felhatalmazott szervezetek tovább fokozták.

4. Igaz, hogy sok szakértő szerint nehéz meghatározni a magánélet fogalmát, különösen a világszerte gyorsan változó társadalmi folyamatok között. E körben az érvelés 78. pontjában szereplő állítás, miszerint a „magánélet” fogalma túl tág kifejezés ahhoz, hogy kimerítő meghatározást adjunk, azt a gondolatot közvetíti, hogy az Egyezményben a „magánélet” fogalmat lehetetlen meghatározni. Nem értek egyet ezzel a nézettel. Elvben még egy nemzetközi szerződésben használt tág és homályos jogi kifejezésnek is van jelentése, és még egy ilyen kifejezés is meghatározható. Ha az Egyezményben használt „magánélet” kifejezést nem lehet meghatározni, akkor a 8. cikkben foglalt szabály bizonytalanná válik, és megkérdőjeleződik a szerződés e rendelkezésének normatív ereje. Még ha fel is tesszük, hogy a „magánélet” fogalma meghatározhatatlan, a Bíróságnak a lehető legpontosabb iránymutatást kellene adnia annak tartalmára vonatkozóan, illetve arra nézve, hogy a fogalom milyen jogi kötelezettségeket ró a Magas Szerződő Felekre.

Semmi nem szól az ellen, hogy az Egyezmény „magánélet” fogalmának pontos jelentését elmagyarázzuk a fogalom meghatározásával; ellenben vonzó érvek szólnak mellette. Amíg a Bíróság fenntartja a „magánélet” fogalma körüli bizonytalanságot, a 8. cikk szerinti

kötelezettségek hatálya határozatlan marad. Még ha a „magánélet” fogalmához kapcsolódóan bizonyos területeken van is elégséges esetjoga a Bíróságnak ahhoz, hogy előrevetítse a Bíróság későbbi ítéleteit, továbbra is bizonytalanság fogja övezni ezt a széles területet. A Magas Szerződő Felek tudatában vannak, hogy meg kell védeniük néhány értéket a magánszférához kapcsolódóan, de csak korlátozott ismereteik vannak a kötelezettségeik tartalmáról, és nem látják pontosan előre, meddig tartanak e kötelezettségek. Nem hibáztathatók joggal azért, ha nem felelnek meg a szerződés egy olyan rendelkezésének, amelynek pontos jelentése nagyrészt ismeretlen számukra. Ha ilyen konkrét összefüggésben a Bíróság megállapítja a 8. cikk sérelmét, azzal szétszabdálja az államoknak a szerződés betartására vonatkozó felelősségére kidolgozott nemzetközi jogi rendszert.

5. Egyes szakértők szerint a magánélet fogalma a különböző bíróságok értelmezésében egymással összeegyeztethetetlen jogosultságokat kötöz egybe (lásd pl.: M.-T. Meulders-Klein, “Vie privée, vie familiale et droits de l’homme”, *Revue Internationale de droit compare*, 1992, 4. sz., 771. o.). Különösen igaz ez a megállapítás a 8. cikk bírósági alkalmazására, amely szélsőségesen heterogén, kohéziót és logikai összefüggést nélkülöző jogosultságok jogalapjává vált. A fogalmi zavar jól mutatja az esetjog viszontagságait. A Bíróság arra használja fel a rendelkezést, hogy az Egyezmény réseit betömve kiszélesítse annak hatályát, és így olyan igen változatos egyéni érdekeket védjen meg, amelyekre az Egyezmény korábban nem terjedt ki. A szóban forgó fogalom pontos meghatározásának hiánya nagyon széles cselekvési szabadságot biztosít a Bíróságnak. Ezt a helyzetet ugyanakkor nehéz elfogadni, mivel ez aláássa a jogbiztonságot, és általában véve a nemzetközi jogállamiságot. A Bíróság ítélkezési gyakorlata továbbá túlmegy a nemzetközi szerződések értelmezési fejlődésének megengedhető határain, és az Egyezmény bírósági alkalmazását elsődleges jogszabályalkotássá változtatja megfelelő demokratikus felhatalmazás nélkül. E szemlélet egyik következménye az, hogy korlátozza az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 3. cikkében foglalt, országgyűlési választásokon keresztüli politikai részvétel jogának hatályát. Olyan kérdéseket, amelyeket demokratikusan megválasztott nemzeti országgyűlések jóváhagyásával ratifikált új nemzetközi szerződésekkel vagy nemzeti országgyűlések által életbe léptetett nemzeti jogszabályokkal kellene eldönteni, egy nemzetközi bíróság dönt el (lásd a Firth kontra Egyesült Királyság ügyben 2014. augusztus 12-én hozott ítélethez fűzött különvéleményemet (47784/09., 47806/09., 47812/09., 47818/09., 47829/09., 49001/09., 49007/09., 49018/09., 49033/09. és 49036/09. sz.)).

6. Véleményem szerint az Egyezményben a „magánélet tiszteletben tartása” mint fogalom egységes egész jelölt, ami akár meghatározásként is megállja a helyét, és világos, következetes képet fest a szóban forgó kérdésről. A Bíróság és a nemzeti bíróságok ítélkezési gyakorlatát figyelembe véve, a részletes jogi elemzést mellőzve, ehelyütt elég röviden annyit megemlíteni, hogy a „magánélet tiszteletben tartása” nem más mint az önállóság és titoktartás védelme személyes ügyekben. A vizsgált fogalomnak nincs etnikai identitásra vonatkozó eleme, mivel az külön ügy. Az etnikai identitást – bizonyos mértékben – az Egyezmény más rendelkezései védik, különösen a 3. és a 14. cikk, de más nemzetközi szerződések rendelkezései lényegesen erősebb és hatékonyabb védelmet biztosítanak neki.

7. A Bíróság már több alkalommal kifejtette, hogy az Egyezmény „élő okmány”. Az én értelmezésemben ez a kifejezés azt jelenti, hogy az Egyezménnyel kapcsolatban felmerülő jogi kérdések mindig nyitottak és újra megvitathatók maradnak. Az Egyezményben foglalt szabályok meghatározottsága nem csak feljogosítja a Bíróságot, hanem elő is írja a számára, hogy újra megvitassa a „magánélet” meghatározását a jelen nemzetközi okmány értelmében.